

KRIJGSGEVANGENEN

'stond eetgerei en kleren te wassen met een stukje zeep dat zij tijdens de opnamen in de hoogte moesten houden; daarna moesten ze de zeep netjes weer inleveren . . . Een basketball-wedstrijd met schreeuwende toeschouwers werd door ons misbruikt door 'hungry, . . . bastard, son of a bitch' en meer van dergelijke ontboezemingen met overtuiging uit te galmen.

Ook de cantine werd gefilmd met een voor die gelegenheid opgemaakte prijslijst. 'Items for sale to-day' stond er boven. Enige Amerikanen werden aange-
wezen om een verkoop te enscèneren. De volgende dag werd alles weer uit de cantine weggehaald.'¹

Tenslotte Singapore. Daar werden in '44 de musici van het Britse kaporkest gedwongen, een radioconcert te geven waarbij zij keurige kleren droegen; vervolgens mochten zij in het meest luxueuze hotel ter plaatse dineren met vrouwen en meisjes die door de Japanners opgetrommeld en van fraaie japonnen voorzien waren. Toen de filmopnamen voltooid waren, verdwenen de musici weer achter de muren van het krijgsgevangenencomplex en moesten de japonnen ingeleverd worden.

★

Zoals eerder bleek, was begin augustus '42 in Tokio onder voorzitterschap van generaal Moerakami een bespreking gehouden waar vastgesteld was dat de krijgsgevangenen voortaan een duidelijke status zouden hebben, nl. die van Japanse militairen van de laagste rang; 'als zodanig', schreven wij, 'zouden zij tractement ontvangen en zouden de officieren hun distinctieven, welke hun veelal afgenomen waren, weer mogen aanbren-
gen, maar daar zou tegenover staan dat zij hard zouden moeten werken en dat zij een plechtige verklaring van gehoorzaamheid zouden moeten afleggen.'

Op die drie punten willen wij nu ingaan: de distinctieven, de verklaringen van gehoorzaamheid en de tractementen.

Wat de distinctieven betreft, beschikken wij slechts over nadere gegevens met betrekking tot West-Java en het kan zijn dat de officieren en onderofficieren, wat Indië betreft, alleen dáár hun distinctieven hebben moeten inleveren, aangezien ook een andere Japanse maatregel: het millimeteren van alle krijgsgevangenen, aanvankelijk alleen op West-

¹ P. Scholten: *Op reis met de 'Special Party'*, p. 172.